

El Bòlit presenta tres noves exposicions del cicle ***Llegats en potència***

«En fi, coses»

Irena Visa

Bòlit La Rambla

«Diuen que soc. Anatomia d'una fabulació»

Un projecte de Miguel Ángel Rosales amb la col·laboració de David García López de la Osa i la participació de Yinka Esi Graves

Bòlit Pou Rodó

«No tot el que es diu troba qui ho vol escoltar; no tot el que troba qui ho vol escoltar es diu en el moment oportú»

Sara Ouhammadou

Bòlit Sant Nicolau

1

LLEGATS EN POTÈNCIA

Cicle d'exposicions a cura d'Oriol Fontdevila

02.10.26 - 07.02.2027

Inauguració, divendres 2 d'octubre a les 19 h

El proper divendres 2 d'octubre a les 19 h al Bòlit La Rambla i, a continuació, al Bòlit Sant Nicolau i Bòlit Pou Rodó, tindrà lloc la inauguració de les exposicions «En fi, coses», d'Irena Visa; «Diuen que soc. Anatomia d'una fabulació» de Miguel Ángel Rosales, en col·laboració amb David García López de la Osa i la participació de Yinka Esi Graves; i «No tot el que es diu troba qui ho vol escoltar; no tot el que troba qui ho vol escoltar es diu en el moment oportú» de Sara Ouhammadou, dins el cicle *Llegats en potència*, comissariat per Oriol Fontdevila.

Aquest cicle presenta projectes artístics de nova creació a partir de casos d'estudi relacionats amb controvèrsies patrimonials de les comarques de Girona.

El programa posa el focus en la manera com les herències del passat continuen intervenint en el present i en com l'art contemporani pot contribuir a revisar, qüestionar i reinterpretar els relats associats al patrimoni.

El programa, que va arrencar el passat mes de juliol a la Canònica de Santa Maria de Vilabertran amb l'exposició «Gran Ritme» de Paula García-Masedo, es desplegarà als espais del Bòlit La Rambla, Bòlit Pou Rodó i Bòlit Sant Nicolau fins el desembre de 2027, amb projectes també d'Ariella Aïsha Azoulay, Vir Andres Hera, Jordi Mitjà, Mercedes Pimiento, i Esteve Subirah.

Programa públic

El futur està escrit, tan sols el passat roman imprevisible

Arxiu Municipal de Girona

Programa de conferències a l'entorn del cicle **Llegats en potència**, organitzat en el marc del Bimil·lenari de Girona.

2

Retrobar escultures o perdre-les per sempre. Sobre incorrecció a l'àmbit públic, silencis burocràtics i altres faules.

Jordi Mitjà

Dijous 12 de novembre de 2026, 19 h

La memòria colonial a Catalunya. De la negació a la reparació

Celeste Muñoz Martínez

Dijous 26 de novembre de 2026, 19 h

El futur de les herències: llegat, postmemòria i patrimoni

Jorge Blasco Gallardo

Dijous 3 de desembre de 2026, 19 h

«En fi, coses», d'Irena Visa, proposa una mirada irreverent sobre els objectes, la memòria i el pas del temps

«En fi, coses»

Irena Visa

Bòlit La Rambla

«En fi, coses» és un projecte de nova creació de l'artista Irena Visa (Banyoles, 1985) que proposa una mirada irreverent i carregada d'humor sobre els objectes, la memòria i la construcció dels llegats. L'exposició, que es podrà visitar al Bòlit La Rambla, és una coproducció amb MAC Mataró Art Contemporani.

3

La proposta parteix d'una experiència personal de l'artista. Durant l'estiu de 2025, mentre feia una residència de creació a la Casa Forestal de Sant Martí d'Empúries, Visa va fer quaranta anys i aquest fet es va convertir en la clau de volta de la recerca que estava duent a terme, començant a mirar els seus objectes com possibles indicis de la vida viscuda.

Una visita al Museu Arqueològic d'Empúries i la contemplació dels terrenys del jaciment (dels quals encara resta per excavar aproximadament un 75 % de la superfície), van activar una associació entre allò que l'arqueologia descobreix del passat i allò que queda encara per descobrir de qualsevol trajectòria vital. Els seus objectes personals, així, van passar a convertir-se en una mena de vestigis d'una vida, en un aixovar contemporani pendent d'interpretació.

La comparació entre l'enorme quantitat de restes que l'arqueologia ha recuperat al llarg de més d'un segle i els objectes que ella mateixa havia anat acumulant va portar l'artista a preguntar-se què explicaran, algun dia, aquestes coses sobre nosaltres.

Durant la seva estada a Empúries, l'artista va observar també el treball quotidià dels arqueòlegs i va detectar-hi una paradoxa: tot i l'esforç per descobrir què s'amaga sota terra, allò que es troba sempre és interpretat a partir d'un marc de coneixement preexistent, és a dir, coincidia amb una història que ja els era coneguda. En paraules de l'artista, «no trobem el que no busquem».

Aquesta idea travessa una exposició plena d'objectes personals i qüestiona fins a quin punt som capaços de veure allò que queda fora de les nostres expectatives. L'arqueologia, però també la vida quotidiana, poden convertir-se així en sistemes de lectura que determinen què busquem, què reconeixem i, sobretot, què som incapaços de trobar.

La proposta recorre a la imaginació popular i a la ciència-ficció, amb la figura del vampir com un dels elements que permeten qüestionar les formes tradicionals d'entendre el patrimoni, la permanència i la vida eterna. El vampir apareix com una figura capaç de desestabilitzar els marcs habituals amb què interpretem la realitat. Davant la lògica arqueològica del vestigi i la necessitat humana de construir relats sobre el passat, el vampir introdueix la possibilitat de la vida eterna i altera, fins i tot, el sentit de les crisis associades al pas del temps.

Amb «En fi, coses», Visa ens convida a mirar els objectes quotidians des d'una altra perspectiva: no només com a coses que acumulen el pas del temps, sinó també com a possibles testimonis d'allò que som, d'allò viscut i d'allò que, inevitablement, deixarem enrere.

Irena Visa (Banyoles, 1985) és artista visual i docent. Ha estat formada en llenguatge audiovisual, en arts aplicades a l'escultura i en investigació artística. La seva pràctica investiga els indicis i senyals que revelen fenòmens possibles en la frontera entre realitat i ficció. Sovint treballa a partir d'espais naturals i culturals que acumulen memòria i capes de significat. La seva obra genera dispositius que connecten passat i present, allò visible i allò latent.

Programa públic

Taller: Amulet de la bona mort

Amb Martina Rogers Manzano i Som Provisionals

Divendres 6 de novembre de 2026, 18 h - Aula de Ceràmica de La Mercè Girona

Conversa: AFTERLIFE: una crisi dels 40 i una handycam

Amb Irena Visa i Lluís Galter

Divendres 11 de desembre de 2026, 18 h - Museu del Cinema

Visita comentada

Amb Irena Visa i Oriol Fontdevila

Dissabte 12 de desembre de 2026, 12 h - Bòlit La Rambla

«Diuen que soc. Anatomia d'una fabulació», de Miguel Ángel Rosales, recupera el cas del Negre de Banyoles per qüestionar dos segles d'imaginari colonial

«Diuen que soc. Anatomia d'una fabulació»

Un projecte de Miguel Ángel Rosales amb la col·laboració de David García López de la Osa i la participació de Yinka Esi Graves

Bòlit Pou Rodó

6

«Diuen que soc. Anatomia d'una fabulació», de l'artista i cineasta Miguel Ángel Rosales, pren com a punt de partida el cas del popularment conegut com a Negre de Banyoles per explorar les formes en què la societat occidental ha construït, representat i transmès els imaginaris sobre els cossos negres. La proposta, feta en col·laboració amb David García López de la Osa, compta amb la participació de la ballarina i coreògrafa Yinka Esi Graves.

Rosales parteix d'un episodi que va adquirir una dimensió internacional a principis dels noranta: el debat sobre l'exhibició al Museu Darder de Banyoles del cos dissecat d'un home africà, que havia estat adquirit pel taxidermista Francesc Darder l'any 1888. La reivindicació de la seva retirada de l'espai expositiu, impulsada pel metge d'origen haitià Alphonse Arcelín, va desencadenar una intensa controvèrsia sobre racisme, dignitat i representació que va coincidir amb els preparatius dels Jocs Olímpics de 1992. El cos va ser retirat de l'exposició el 1997 i repatriat l'any 2000 a Botswana, on s'hi va celebrar un funeral d'estat.

Rosales, però, proposa mirar aquesta història des d'un altre lloc. Més que reconstruir els fets, se centra en les capes d'història que durant gairebé dos segles s'han anat superposant sobre aquell cos talment es tractés d'un relat de ficció. Des de la seva dissecció, presumiblement a l'entorn de 1830, fins a la seva conversió en peça de museu, les reivindicacions per retirar-lo de l'exposició, la repatriació i les posteriors interpretacions sobre la seva identitat, el Negre de Banyoles apareix com un cos al qual diferents èpoques han atribuït noms, significats i funcions.

«Diuen que soc» planteja així el cas com una gran fabulació construïda al llarg del temps, una successió de relats que permeten interrogar les formes de representació del cos negre en la cultura occidental.

El projecte posa en tensió documents d'arxiu i testimonis vinculats a la lluita per la repatriació amb una dimensió més onírica. En aquesta part de l'exposició, la ballarina Yinka Esi Graves anima una reproducció del capgròs del Negre de Banyoles que una companyia de teatre local va fer construir l'any 1989 i que recentment ha estat retirada de la circulació a petició de la comunitat afrodescendent local.

7

El capgròs, doncs, es converteix en una figura que somia amb les diferents «pells» que la història ha anat adherint al cos que representa. A través dels mecanismes propis del somni —la condensació, el desplaçament i la transformació—, Rosales proposa una nova lectura dels documents i dels episodis que han configurat el cas.

La mostra planteja preguntes sobre qui té el poder de representar, qui pot ser convertit en objecte de representació i què succeeix quan un cos és desposseït del seu nom, la seva història i la seva capacitat de representació.

L'activista i investigador Saiba Bayo, en el text que acompanya el projecte, situa el cas del Negre de Banyoles en el marc històric del que denomina la «fetitxització negra»: un procés pel qual els cossos, les cultures i els objectes africans han estat classificats, col·leccionats i convertits en signes dins dels sistemes culturals europeus.

Des d'aquesta perspectiva, el Negre de Banyoles no és només una peça vinculada a la història d'un museu concret. La seva trajectòria permet abordar una qüestió més àmplia: com els imaginaris construïts durant l'expansió colonial poden perviure en el present i continuar condicionant la manera de mirar i representar els cossos negres.

El projecte també s'inscriu en un debat contemporani més ampli sobre la restitució i repatriació dels llegats obtinguts en contextos colonials. La repatriació del Negre de Banyoles, pionera en el context europeu, constitueix un dels antecedents d'un debat que avui continua obert als museus occidentals. La qüestió no és només què cal retornar, sinó també com revisar les estructures, els relats i les formes de representació que van fer possible l'espoli i la conversió d'éssers humans i objectes culturals en patrimoni colonial.

En aquest sentit, «Diuen que soc. Anatomia d'una fabulació» no planteja la repatriació com el punt final d'una història, sinó com un dels episodis d'un procés més llarg de revisió i reparació de la memòria colonial.

La investigació de Rosales posa al centre els diferents actors que han intervingut en la història del Negre de Banyoles i, alhora, les ferides i els debats que encara envolten aquest episodi: les lluites antiracistes i descoloniales, les comunitats africanes i afrodescendents, la família d'Alphonse Arcelín i el mateix teixit social i institucional de Banyoles.

8

«Diuen que soc» convida a mirar de nou un episodi conegut de la història recent catalana i a entendre'l com un mirall de les formes en què el passat colonial continua present en els imaginaris contemporanis.

Miguel Ángel Rosales (Jerez de la Frontera, 1964) és director i guionista de pel·lícules documentals. Llicenciat en Antropologia, ha realitzat diversos curtmetratges i migmetratges. 'Gurumbé. Canciones de tu memoria negra' és el seu primer llargmetratge. Una primera entrega sobre la seva investigació del Negre de Banyoles es va poder veure dins de l'exposició «Arxius Negres», que va tenir lloc en el marc de Manifesta 2024 Barcelona Metropolitana, la 15a edició de la Biennal Nòmada d'Europa.

Programa públic

Taula rodona: *El Negre de Banyoles. Repensar el llegat de la fetitxització negra*

Amb Miguel Ángel Rosales, Saiba Bayo, Miquel Cuenca

Dijous 8 d'octubre de 2026, 18.30 h - Bòlit Pou Rodó

Visita comentada

Amb Oriol Fontdevila

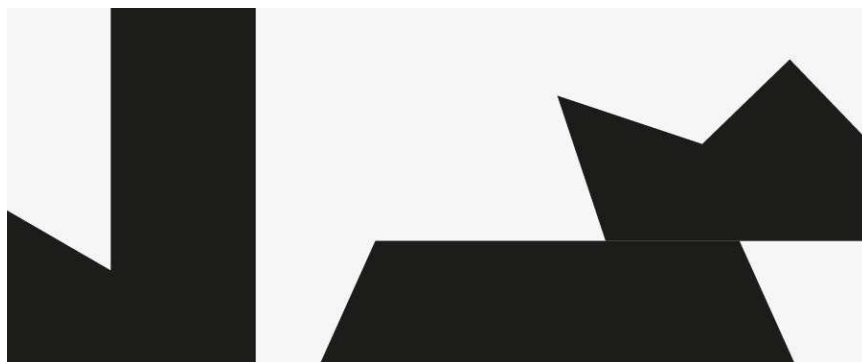
Dissabte 7 de novembre de 2026, 12 h - Bòlit Pou Rodó

Projecció de documental: *Gurumbé. Canciones de tu Memoria Negra*

Amb Miguel Ángel Rosales, director del film, i amb l'obertura del laboratori de creació

Cossos Atlàntics a càrrec dels joves del Güell Espai Jove.

Dijous 28 de gener de 2027, 19 h - Centre Cívic de Sant Narcís

Sara Ouhammadou revisita el llegat andalusí de Girona a través dels objectes, la memòria i l'oblit

«No tot el que es diu troba qui ho vol escoltar; no tot el que troba qui ho vol escoltar es diu en el moment oportú»

Sara Ouhammadou

Bòlit Sant Nicolau

10

El Bòlit Sant Nicolau acull «No tot el que es diu troba qui ho vol escoltar; no tot el que troba qui ho vol escoltar es diu en el moment oportú», una exposició de l'artista francesa d'origen amazic Sara Ouhammadou (Draguignan, França, 1986) que qüestiona la manera com la memòria islàmica ha estat incorporada als relats patrimonials europeus.

L'exposició parteix d'una absència: no s'han conservat registres escrits sobre la comunitat musulmana que es va establir a Girona durant el segle VIII. Davant d'aquesta manca de documentació, Ouhammadou proposa interrogar els objectes i les seves traces materials per reconstruir altres formes de memòria i posar en qüestió els mecanismes que han contribuït a deixar el llegat andalusí en un segon pla.

La qüestió adquireix una dimensió especialment significativa pel lloc on es presenta la mostra. A pocs metres de la capella hi ha l'espai on l'any 2016 es va descobrir una necròpolis amb vuit enterraments segons el ritual islàmic. Els estudis arqueològics i genètics han aportat evidències de la presència a la Girona medieval de persones amb ascendència nord-africana i del sud-oest asiàtic, així com de població local vinculada per parentiu a alguns dels individus enterrats.

Aquesta proximitat entre el jaciment i l'exposició estableix un diàleg entre l'evidència arqueològica i la memòria cultural. Allò que els estudis científics poden identificar a partir de les restes humanes, Ouhammadou ho aborda des de la materialitat dels objectes, el llenguatge, l'artesanía i les formes de representació del passat.

El centre de la instal·lació és un aforisme atribuït a 'Alī ibn Abī Ṭālib, una figura dels primers temps de l'Islam: «No tot allò que se sap s'ha de dir; no tot el que es diu troba qui ho vol escoltar; no tot el que troba qui ho vol escoltar es diu en el moment oportú; i no tot el que es diu en el moment oportú és necessàriament cert.».

Ouhammadou converteix aquests caràcters en grans blocs de fusta que recorren la nau de la capella. La referència a la cal·ligrafia cúfica de l'arquitectura islàmica es combina amb la calcinació de les lletres, en una operació que qüestiona l'imaginari que ha associat de manera recurrent la presència musulmana a la península Ibèrica amb la guerra i la destrucció.

La frase, però, no funciona només com un text, l'artista la converteix en un llenguatge-objecte. El desenvolupament d'un alfabet imaginari permet a Ouhammadou treballar amb els signes des de la seva dimensió material i ornamental, més enllà del seu significat semàntic.

11

Aquesta operació té també una dimensió autobiogràfica. Procedent d'una família amaziga arrelada al Marroc, Ouhammadou ha crescut en un entorn en què la transmissió oral ha tingut un paper central. El tamazic i el dàrija formen part d'aquesta experiència, mentre que la lectura de l'àrab implica per a l'artista i la seva família un procés de desxiframent d'un sistema d'escriptura percebut com a aliè. El seu alfabet imaginari parteix d'aquesta tensió per convertir l'escriptura en una forma de creació i apropiació.

Les lletres de fusta serveixen també de suport per a un conjunt de reproduccions d'objectes patrimonials relacionats amb el llegat d'Al-Àndalus que es conserven en diferents institucions de les comarques de Girona, com l'arqueta del califa al-Ḥakam II, conservada al Tresor de la Catedral de Girona; el segell de calcedònia d'Ermessenda de Carcassona; un fragment del teixit de les àguiles del segle XII; una capsa lipsanoteca procedent de Santa Maria de Lladó; un vas de cristall de roca de Sant Vicenç de Besalú; i un felús de coure trobat a la riba del Fluvià.

Aquestes reproduccions testimonien els intercanvis, les influències i les connexions entre les diferents comunitats que van habitar la península Ibèrica durant l'edat mitjana. La seva presència a l'exposició permet, alhora, plantejar una pregunta sobre la manera com aquests objectes han estat incorporats —o no— als relats contemporanis sobre la identitat cultural del territori.

Per reproduir-los, Ouhammadou recorre a la terrissa negra, una pràctica artesanal profundament vinculada a les comarques gironines. L'artista estableix així una connexió entre una tradició material local i un llegat cultural que sovint ha quedat fora de les narratives identitàries occidentals.

El projecte ha comptat amb la col·laboració de diferents agents i artesans, entre els quals hi ha Pep Aymerich, en el treball de la fusta; Ceràmiques Marcó, en la producció de terrissa negra, i 3dtècnics, en els processos de reproducció digital i elaboració dels motlles.

La proposta de Sara Ouhammadou no pretén oferir una reconstrucció tancada de la Girona andalusina, si no que parteix dels buits, les absències i les contradiccions dels relats històrics per plantejar com es construeix la memòria col·lectiva.

12

L'exposició es tanca amb una instal·lació de garlandes i penjolls de ceràmica negra que reproduïxen formes localitzades per l'artista en diferents objectes i espais de Girona. Ouhammadou les presenta com una mena de sintaxi visual: formes que funcionen com les línies d'una escriptura i que evocuen un passat que encara busca fer-se visible.

La cultura de **Sara Ouhammadou** (Draguignan, 1986) configura la seva pràctica artística com un diàleg continu. La seva obra qüestiona el potencial del disseny com a eina per al desenvolupament econòmic, social i cultural, centrant-se especialment en el món àrab. L'art d'Ouhammadou està profundament arrelat a l'exploració cultural i a la intersecció entre l'estètica tradicional i la contemporània. Sovint s'inspira en la seva herència marroquina, combinant tècniques artesanals amb pràctiques artístiques modernes. El seu treball explora temes com la identitat, la globalització i la transformació dels símbols culturals. Mitjançant l'ús de materials com els tèxtils, la ceràmica i els mosaics, la seva obra reflexiona sobre l'intercanvi cultural i els significats canviants dels objectes a mesura que transiten per diferents contextos.

Programa públic

Visita comentada

Amb Oriol Fontdevila

Dissabte 21 de novembre de 2026, 12 h - Bòlit Sant Nicolau

Conversa: L'oblit i la memòria de Girona en època andalusina

Amb Sara Ouhammadou i Dolors Bramon

Dissabte 28 de novembre de 2026, 12 h - Bòlit Sant Nicolau

Espais i horaris

BÒLIT LA RAMBLA

Rambla de la Llibertat, 1 de Girona

De dilluns a divendres de 9 a 19 h (octubre fins les 20 h)

Dissabtes de 9 a 14 h i de 15 a 19 h (octubre fins les 20 h)

Diumenges i festius de 9 a 14 h

Tancat el 25 i 26 de desembre i l'1 i el 6 de gener, 24 i 31 de desembre, de 9 a 14 h

13

BÒLIT POU RODÓ

Plaça del Pou Rodó 7-9 de Girona

Dimecres i diumenges d'11 a 14 h

Dijous, divendres i dissabte d'11 a 14 h i de 15 a 19 h

Festius a consultar

BÒLIT SANT NICOLAU

Plaça de Santa Llúcia 1 de Girona

Dimecres i diumenges d'11 a 14 h

Dijous, divendres i dissabte d'11 a 14 h i de 15 a 19 h

Festius a consultar

Més informació i descàrrega d'imatges

bolit@ajgirona.cat

972427627

bolit.cat

<https://nextcloud.ajgirona.org/index.php/s/JyYbozZSb9MJQrA>